

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בשיחות, בנגלה ובחסידות

במדבר

גליון לט (שיוא)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושש לבריאה

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

- צריכים להגיד דבר בשם אומרו ד
 בענין אל יבזבז אדם יותר מחומש ד
 כל המפזר ממנו במצוות דאל יפזר כו' זה כולל מצות
 צדקה או לא? ה
 יישוב בדברי הרמב"ם הנ"ל ו
 הענין דאל יבזבז כו' הוא רק בצדקה לחלוטין ולא
 בגמ"ח ו
 בענין העדר השמחה בשבת ויו"ט ח

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

- בפרש"י עה"פ א,א ד"ה ידבר במדבר סיני באחד לחדש... ט
 עוד על פסוק הנ"ל ט
 עוד על פסוק הנ"ל י
 בפרש"י עה"פ א,ב ד"ה וגלגלתם יז
 בפרש"י עה"פ א,נא ד"ה יורידו אותו יג
 בפרש"י עה"פ ב,ב ד"ה באתח יד
 בפרש"י עה"פ ב,כ ד"ה ועליו יג
 בפרש"י עה"פ ג,לט ד"ה אשר פקד משה ואהרן י
 בפרש"י עה"פ ד,ה ד"ה ובא אהרן ובניו י
 בפרש"י עה"פ ד,ה ד"ה בנסוע המחנה י
 בפרש"י עה"פ ד,ז ד"ה לכסות הקדש וד"ה את כל
 כלי הקדש יא
 עוד על פסוק הנ"ל טו
 בפסוק א, מז יג
 בפסוק א, נד טו
 בפסוק ב, יד יז
 בפסוק ג, ד יח
 בפסוק ד, ג יח
 בפסוק ד, יד י
 בענין מנין השבטים טז
 בענין מנין בני"י טז
 בענין חלוקת הפרשיות יח

ש ו כ ו ת

- בענין אמירת חת"ת בלילה כ
 במס' סוטה דף מד, א כא

כא "וּרְלֵ וּרְאֵבֵט מִשִּׁיחַ נְאוּ!"

כב תִּיקוֹן טַעוֹת

ל ק ו ט ל ש ל ח ו ת

א. במשיחת ש"פ בחוקותי שהוגה ע"י כ"ק אד"ש (בלה"ק)
 אות ז: בודאי יפרסמו את הדברים בכל מקום ומקום [ומוכן,
 שבנידון זה אין הכרח לומר את הדברים "בשם אומרם",
 כי אם, בסגנון שיביא תועלת יתירה בקיום הדברים בפועל
 ממש...] ומציין שם 'בהע' 77 ראה לקו"ש ח"ב ע' 623
 הע' 2.

ושם בלקו"ש חלק ב' בהע' כותב: ראה פסחים קי"ב
 סע"א: אם בקשת כו', מגן אברהם או"ח סוף סימן קנ"ו
 ובספרים שהובאו באורחות חיים שם, עכ"ל.

וצריך ביאור במה שצויין מקור לזה מהגמ' בפסחים
 ומג"א: "דשם מדובר שצריך לומר בשם בעל השמועה דהנה
 בפסחים קי"ב סוע"א: "אם נקשת ליחנק היתלה באילן
 גדול", ופירש רש"י: לומר דבר שישמע לבריות ויקבלו
 ממך ומשום דנקט לישנא דחניקה נקט היתלה באילן למוד
בפני רב ואמור שמועותיו בשמו, עכ"ל.

אמנם כמג"א ובספרים שהובאו באורחות חיים יש שקו"ט
 אם מותר להגיד דבר שלא בשם אמרו כדי "דליקבלי" מיני"
 אבל מפשטות לשון הגמרא בפסחים שם מוכן שאם רוצה אדם
שדבריו יתקבלו התנאי הוא להגיד דבריו בשם בעל השמועה?

אגב יש להעיר: ששם בפסחים קיב סע"א ענין "אם
 בקשת ליחנק וכו'" הוא אחד מ"חמשה דברים צוה ר"ע
 את רבי שמעון בן יוחי.

הרב אליהו דהאן

אברך מהכולל

- ברוקלין נ.י. -

ב. בלקו"ש פ' בחוקותי ש.ז. נת' דע"פ הרמב"ם יש
 איסור לכבז יותר מחומש אבל בנידון של צדקה, דבא
 העני ושאל די מחסרו, אע"פ שבהל' מתנות עניים כותב
 שיתן כפי השגת ידו וכמה עד חמישית נכסיו, מ"מ מותר
 לו מצד מדת חסידות (ואינו נקרא חסיד שוטה) להוסיף
 ולתת יותר מחומש, כמ"ש הרמב"ם בפירושו המשניות בפאה
 שמצד מדת חסידות מותר לתת יותר מחומש.

ולכאורה צ"ל:

ע"פ מש"כ הרמב"ם בהקדמת חיבורו, שחיבור זה,
 משנה תורה לאחר שקורא בחורה שבכתב תחילה ואח"כ קורא
 בזה ויודע ממנה תושבע"פ כולה ואינו צריך לקחת ספר
 אחר ביניהם" ... ויהיו כל הדינים גלויים לקטן ולגדול"

... עי"ש משמע דאף פירושו למשניות אינו צריך לקרות, א"כ, משום דבסוף הל' ערכין מפרש "אלא כל המפזר ממונו במצוות אל יפזר יותר מחומש" (בלשון שלילה), ואח"כ מבאר בהל' מתנות עניים דאם בא עני ושאל די מחסורו ואין יד הנותן משגת נותן לו כפי השגת ידו וכמה עד חמישית נכסיו מצוה מן המובחר מנלן דמותר לתת יותר מחומש? ואף דהרמב"ם מדייק (כמבאר בסעי' ה) בהל' מתנות עניים לומר הדין בצד חיובי "שיתן עד חמישית נכסיו", דמשמע שיש נידון דכן מותר להוסיף, לכאורה אין הכרח לומר כן, משום, דלאחר שקבע הרמב"ם כלל בהל' חרמים ד"אל יבזבז יותר מחומש", הרי מובן דמכאן והלאה (עכ"פ) סומך הרמב"ם על דין זה.* ולכן לא צריך לכתוב כל פעם בלשון שלילי, וכל היסוד שידעינן מהוספה על חומש הוא רק מפייהמ"ש, א"כ מנלן ל"קטן", או אפי' הגדול, שלומד רק דברי הרמב"ם (בלוי לימוד המשניות), ידייק דין המובא בלקו"ש??**

* * *

(ב) בהערה 35 כותב ומש"כ שם "כל המפזר ממונו במצוות" הכוונה בפשטות לערכין כו' שלפנ"ז "ההקדשות וחרמין והערכין מצות, או - גם שאר מצות (חוץ מצדקה). ולכאורה, ע"פ חלק הראשון של ההערה, הי' צריך להיות

(* וכן מפרש בס' משרת משה על הרמב"ם דף עב, א, דבהל' מתנות עניים שלא הזכיר הדין דאל יבזבז יותר מחומש סמך על מה שכתב לעיל בסוף הל' ערכין. מ.ל.

(** לפי המבואר בהשיחה מובן, דהדין בהל' מתנות עניים דאיירי שיש צורך העני, וכלשון הרמב"ם שם "בא העני ושאל די מחסורו" לא נכלל כלל בהל' ערכין דשם איירי שאין צורך העני, וא"כ אי אפשר לסמוך על הל' ערכין ולכתוב סתם דעד חמישית מצוה מן המובחר, כיון דודאי יש מקום לחלק ביניהם, ובכלל המעיין במפרשי הרמב"ם יראה דישנם המון תירוצים שמתרצים עד"ז דברי הרמב"ם.

כתוב - "כל המפזר ממונו במצות אלו* אל לפזר וכו'?"
ולאידך אם אמרינן שזה כולל כל מצות חוץ מצדקה, הרי
זה מפני שסומך על מש"כ בפהמ"ש, ולכן מסתמך הרמב"ם שנלמד
ש"מצות" כאן שולל מצדקה, ואיך זה מתאים עם כללי הרמב"ם?
ואבקש ביאור מקוראי הגליון בענין זה.

* * *

ג) בענין הנ"ל יש להעיר מס' משרת משה על הרמב"ם
דף עב, א דמבאר דמן הש"ס ומסתמות דברי הפוסקים נראה דהעיקר
הוא כמש"כ דבינו בהל' ערכין, וא"כ בהכרח הוא דהדר בל'
רב (הרמב"ם) ממה שכתב בפירוש המשנה, ומה שכתב כחיבור הוא
אליבא דהלכתא.

וכן הוא בס' ברכי יוסף לר"ד סל' רמ"ט אוקת א' ד"ה
ומעתה וכו' (מובא בהערה 22) דמה שהוא (בפ"ה המשנה) היפך
ממש"כ בחיבורו לא קשיא, דהא רגיל דהדר מר משמעתיה מפירושו
לחיבורו כידוע.

ובכל הנ"ל יש להעיר מס' "מעשר כספים" להר" א. אלברט
תשל"ז, פרק תשיעי (ע' קעא.כה) דיני בזבז יותר מחומש לצדקה,
שמלקט ג"כ כו"כ ספרים שמנסים ליישב דברי הרמב"ם בפיהמ"ש
איך שיתאים עם דבריו בהל' ערכין, ובע' קצד מביא ס' אגרא
דפרקא סל' קפ"ז דמבאר במי שנותן לכפרה על חטאיו מותר ליתן
יותר מחומש עד מש"כ באגה"ת ועיל"ש בארוכה..

הרב מיכאל לוזניק
- מיאמי-פלארידא -

ג. בלקו"ש בחוקותי ש.ז. מביא את הרמב"ם בהל' ערכין וחרמין
פ"ח הל"ג... אלא כל המפזר ממונו במצות אל לפזר יותר מחומש
... וכו'.

ובסעיף ב' מביא מ"ש בפיהמ"ש פאה רפ"א וז"ל: "אלו
דברים שאין להם שיעור... גמלות חסדים" זאגט דער רמב"ם:
מה שאומר כאן גמ"ח אינו לה שיעור. רוצה לומר לעזוב אדם
בגופו, אך שיעור אותו בממונו - יש לו שיעור, והוא
חמשיית ממונו, וכד אם עשה כן במדת חסידות" זאגט דאך דא
דער רמב"ם אז מצד מדת חסידות האט אן ארט צו געבן צדקה
וגמ"ח מער ווי א חומש פון זיין ממון - און אין דער הלכה
הנ"ל אין ספר "היד" שרייבט ער, אז דאס מפזר זיין מער

(* מובן דלא שייך לומר מצות אלו כיון דזהו גם בכל המצוות
כגון אתרוג וכו' ולאידך מצות צדקה אי אפשר לדעת מכאן
כנ"ל כיון דכאן יש צורך העני ליותר המערכת

פון א חומש אין זו חסידות אלא שטות! ע"כ מהמובא בשיחה.

וצ"ל דהנה בתפארת ישראל על משנה זו על גמ"ח מביא...
מיהו גמ"ח שבממון הינו להלות לו כשנצרך. אבל לתת לו צדקה
לחלוטין, לזה לבד יש שיעור, דאל יבזבז יותר מחומש ע"כ לעניננו.

הרי שלפירוש התפא"י יש חילוק בין צדקה לגמ"ח - שלפירושו
ה"ז הלואה - שנתנת צדקה הוא לחלוטין,, וגמ"ח הוא הלואה
בלבד ועפ"ז לכאורה אפשר ליישב ג"כ הסתירה בין הרמב"ם
בהל' ערכין וחרמין להרמב"ם פירוש המשניות בפאה, בפיהמ"ש
שם מדובר בקשר לגמ"ח שגמ"ח פירושו הלואה וע"מ להחזיר
ולכן בכזה אופן פוסק הרמב"ם שבהלואה הוא חייב להלוואות
לפחות חומש ואם מצד מדת החסידות ברצונו להלוואות יותר הרשות
בידו משא"כ בהלכות ערכין וחרמין ששם מדובר באופן שהוא
מקדיש לחלוטין בכזה אופן פוסק הרמב"ם שאל יפזר יותר מחומש.

ועד"ז הפירוש בהל' מתנות עניים פ"ה ה"ה וז"ל: "בא
העני ושאל די מחסורו ואין יד הנותן משגת נותן לו כפי השגת
ידו וכמה עד תמישית, ע"כ שגם מדובר בצדקה, ובצדקה יש לו
גבול ויותר מזה אין באפשרות לתת מצד אל יבזבז יותר מחומש.

ועד"ז בהלכות דעות פ"ה הל"ב ששם מדובר שהוא מפקיר
לגמרי או מקדיש לגמרי שלא ע"מ להחזיר וע"ז אומרים שזה
כמו צדקה שיקדיש חומש ולא יותר.

וראה לקו"ש ח"ו ע' 344 בהערה ד"ה גמילות חסדים:
בלשון תורה - עשיית חסד הן בגופו והן בממונו (ראה מפרשי
המשנה פאה בתחלתה סוכה מט, ב ועוד) והלוואות ממון - גמ"ח
כל' בני אדם בכלל זה, ע"כ, שמזה גם משמע שגמ"ח כולל גם
הלואה,

ועפ"ז מדוע אי אפשר ללמוד שהחילוק בין הרמב"ם בפאה
והרמב"ם בערכין וחרמין הוא בין צדקה לגמ"ח?

ולכאורה אפשר לדייק כן מדברי הרמב"ם בפאה שמביא את
הלשון לעזור אדם בממונו שלעזור פירושו שהוא עוזר לו ולא
שהוא נותן לו ואם מדובר וכאן צדקה ג"כ ה"י צ"ל "לתת"
או מעין זה, והיות וזה מדובר בלעזור בכזה אופן אומר הרמב"ם
שאם ברצונו לעזור יותר מחומש מצד מדת החסידות הרשות בידו
משא"כ בהל' מתנות העניים שם הלשון נותן לו כפי השגת ידו
שנותן פירושו לתת לחלוטין ובכזה אופן פוסק הרמב"ם שאין
ביכולתו לתת יותר מחומש.

ועוד בג' המקומות בספר היד שהם הלכות ערכין וחרמין,
הלכות מתנות עניים והלכות דעות ששם לא מוזכר לגמרי גמ"ח
ושם בג' מקומות אלו מוזכר בדיוק שניתנה בחומש ולא יותר
משא"כ בפירוש המשניות בפאה שם מוזכר בפירושו גמ"ח ורק שם
באמת מוזכר שבאם ברצונו לתת יותר מחומש הרשות בידו

ודו"ק בכ"ז*.

הת' אברהם ישעי' הולצברג

ישיבה גדולה
- מיאמי-פלארידא -

ד. בלקו"ש (ערב) חג השבועות תשמ"ה בהוספה (ע' 13):
"הוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א לחג השבועות... ג) הרגילים
בנתינת צדקה בכל יום - בערב ש"ק זה יתנו גם בעד ימי:
שבת קודש ושני ימים דחג השבועות. ואולי עד"ז בכל עש"ק
כו"ט".

ובהערה 5: "אף ד"פרש שבתכם לא קאמר" ואצ"ל הכנסת
אורחים כביו"ט (זח"ב פח, כ. סידור עם דא"ח רא, א שם ד"ה
יגלה לן - רג, ג ואילך)", עכלה"ק.

במ"ש "ואצ"ל הכנסת אורחים כביו"ט" יש להעיר במה
שכ' בזוהר המצויין (ח"ב פח, ב) "ואי איהו בשבתא חדי אע"ג
דלא יהיב לאחרא לא יהיבין עלי' עונשא כשאר זמנין וחגיגין"
ובנצוצי אורות: "משמע דאיזה עונש איכא אך לא כמועד".

ובפרט עפ"י הביאור בסידור ע"ד דא"ח (רא, ג) וז"ל:
"ואמנם אעפ"י שאין המצוה כ"כ למחדי למסכני בשבת כמו ביו"ט
ואם לא יהיב לא יהיבין עליו עונש כ"כ כנ"ל מ"מ יש מצוה
קצת למחדי למסכני גם בשבת ואם לא חדי יהיבין עלי' עונש
קטן עכ"פ" עכ"ל.

הת' ברוך שלום יעקבסו

- תות"ל 770 -

(* פשוט דמפורש ברמב"ם שם בפיהמ"ש דבממונו איירי ב"צדקה
ופדיון שבולים" דבזה נותן המעות לחלוטין, וראה בהל' מתנות
עניים פ"ח ה"י דהמעלים עין מפדיונו ה"ה עובר על הלאווים
דצדקה עיי"ש ובנוגע להלואות ראה בס' אהבת חסד פ"א ס"ד
בשם החינוך דאין לזה שיעור כלל ושם בנתיב החסד ביאר הטעם
למה מפרשים המשנה דגמ"ח לצדקה עיי"ש).

ע ש ו ט ו של מ ק ר א

ה. בפרשתינו פ"א פסוק א' מעתיק רש"י מהפסוק וידבר... במדבר סיני... באחד לחדש ומפ' מתוך חבתן לפניו מונה אותם כל שעה וכו'.

ולכאו' קשה בפסוק זה לא נזכר כלל אודות ענין המינוי של כנ"י דזה בא רק בפסוק ב' שאו את ראש... ולכן הי' מתאים יותר לפירושו שהי' על פסוק ב' ולכאורה צ"ל מה נוגע פי' זה להבנת הפסוק כפשוטו.

וכמו"כ מצינו בריש פר' בהר' פ' כה פסוק א' על הפסוק וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר שמפרש רש"י על התיבות בהר סיני - מה ענין שמיטה אצל הר סיני וכו' ולכאורה גם שם יש להקשות כנ"ל שבפסוק זה לא נזכר עדיין אודות מצות שמיטה אלא שאו"ל דשם הודגשה הוא על הר סיני ומיד על פסוק זה קשה להבין חמש למקרא למה מדגישים שדבר ה' אל משה בהר סיני דוקא ולכן זקוק רש"י לפרש שיש כאן לימוד מיוחד. ועד"ז בפרשתינו שמכיון שהפסוק מדגיש הזמן צריך לפרש רש"י מדוע.

אבל עדיין אינו מובן דבשני מקומות הנ"ל הו"ל לרש"י לפרש פירושו על הפסוק השני שבו מובא ענין השמיטה (בהר) והמנין (פרשתינו) ישמזה יהי' מובן הפסוק הקודם. וראה לקו"ש ח"י"ב ע' 78 הערה 2.*

הת' ראובן ניו
- תלמיד בישיבה -

ו. במדבר א.א. רש"י ד"ה וידבר כותב שמתוך חיבתן מונה אותן כל שעה עכ"ל.

ומונה רש"י ג' פעמים שמנאן, וקשה מדוע לא חשב גם כן מה שכתב רש"י בשמות א.א ד"ה ואלה שמות שחזר ומנאן במיתתן מתוך חיבתן**.

הת' אליעזר שמאי הלוי סאלעק
מכינה לישיבה לונדון

(* ראה מה שכתבו בזה בס' צדה לדרך ובבאר בשדה וגור אריה ולבוש האורה ובקיצור מזרחי ועוד, ולפלא שהכותב לא עיין כלל במפרשי רש"י.

(** ראה לקו"ש ח"ח ע' 3 הערה 13.

ז. בפרש"י ד"ה אשר פקד משה ואהרן (ג, לט): נקוד על ואהרן שלא הי' במנין הלויים, עכ"ל.

וצריך להבין למה מעתיק רש"י תיבות: אשר פקד משה מהפסוק הלא על תיבות אלו לכאורה אינו מפרש כלום.*

* * *

ב) בפרש"י ד"ה ובא אהרן ובניו (ד, ה): יכניסו כל כלי וכלי לנרתקו המפורש לו בפרשה זו ולא יצטרכו הלויים בני קהת אלא לשאת עכ"ל.

וצריך להבין, הלא כל זה מוכן מפשטות הכתובים, ומה אינו מובן כאן שרש"י צריך להקדים הקדמה זו.**

* * *

ג) בד"ה כנסוע המחנה (שם): כשתענן מסתלק היו יודעין שיסעו, עכ"ל.

וצריך להבין, שהרי רש"י כבר פירש זה בד"ה ראשונה יסעו (ב, ט).

* * *

ד) בפרש"י בד"ה במדבר סיני באחד לחדש (בתחילת הפרשה): ... וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים וכו' עכ"ל.

השפתי חכמים מפרש כאן וז"ל: ... והכי פירושו כשנפלו העגל מנאו המתים לידע הנותרים בחיים, עכ"ל.

ונראה שזה לא כפירש"י בפרשת כי תשא (ל, טז) ד"ה ונתת אותו שרש"י מפרש שם וז"ל: למדת שנצטוו למנותם בתחלת נדבת המשכן אחר מעשה העגל וכו' עכ"ל.

הרי שהי' צווי מפורש למנות את בני' בתחלת נדבת המשכן שזה הי' אחר מעשה העגל ולא רק שמנו את המתים.

ועיין בכ"ז בלקו"ש חלק ח' פרשת במדבר הערה 9.

* * *

ה) בפרשתינו בפסוק (ד, יד) מפרט הכתוב את כלי מזבח הנחשת שנתנו עליו קודם שכסה המזבח בכסוי עור תחש, דהיינו: המחמת, המזלגת, היעים והמזרקת.

(* ראה לקו"ש ח"ב ע' 9 כשוה"ג אבל שם לא נת' אודות שאלה זו.

(** ראה לקו"ש ח"ח ע' 13 הערה 28 וכשוה"ג שם.

וצריך להבין, שהרי בפרשת תרומה (כז, ג) מפרט הכתוב עוד כלי של מזבח הנחשת דהיינו סירותיו, ואם כן, בפרשתינו, למה אין הכתוב מפרט סירותיו כמו שאר כל הכלים.

ואולי אפשר לתרץ, ששאר הכלים, דהיינו המחבת, המזלגת, והיעים, שבהם נגעו במזבח ממש, וכן המזרקת שבהם קיבל דם הזבחים, הי' להם יותר קדושה מהסירות שבהם רק נתנו הדשן, ולכן כסו אותם, משא"כ הסירות. או, אפשר, שלא הי' כבוד למזבח לתת כלי שנותנים הדשן לתוכה, עליו, כמו שאר כליו.

* * *

ו) בפירש"י בד"ה קערות וכפות וקשות ומנקיות (ד, ז):
כבר פירשתי במלאכת המשכן, עכ"ל.

וצריך להבין, אם כן, למה מפרש רש"י (בפסוק ט) את כלי המנורה, מלקחי' מחתתי' ונרותי', הרי גם כלים אלו כבר פירשם רש"י במלאכת המשכן*.

ושאלה זו הוא גם לכלי מזבח הנחשת, המחבת, המזלגת, והיעים, שרש"י מפרשם (בפסוק יד), לאחרי שכבר פירשם במלאכת המשכן.

ועוד צריך להבין, בנוגע למחתתי' מוסיף כאן רש"י כמה פרטים שלא פירש במלאכת המשכן,

דהיינו מה שפירש כאן וז"ל: ... עשוי' כמין מחבת שאין לה אלא שלש מחיצות ומלפני' שואבת את הגחלים, עכ"ל.

שפרטים אלו לא פירש בפרשת תרומה, וצריך להבין למה המתין רש"י עד כאן לפרש זה.

ובנוגע למחתת, ומזלגות ויעים שרש"י מפרש כאן, צריך להבין:

במזלגות ויעים מפרש רש"י שהן של נחשת, ובמחתת, הגם שרש"י מפרש בהם כמה פרטים אבל אינו מפרש שהן של נחשת.

ואם כן ממה נפשך, או שהי' לו לפרש בכל הכלים שהן של נחשת,

או אף לא כאחד מהם,

* ראה בזה לקו"ש חט"ז ע' 325 הערה 31 בסופה.

ולסמוך על מה שכתוב בפירוש בפרשת תרומה (כז, ג):
... לכל כליו תעשה נחשת.

* * *

(ז) בפירש"י ד"ה לכסות את הקודש (ד, טו): הארון והמזבח.
ובד"ה ואת כל כלי הקודש (באותו פסוק) מפרש: המנורה
וכלי שרת.

וצריך להבין:

א) למה אין רש"י מדבר כלל אודות השלחן.

ב) למה אין רש"י מפרש כפשטות העניינים, לכאורה שלכסות
את הקודש, הוא הארון והמזבח והמנורה (וגם השולחן).

ואת כל כלי הקודש, הם כלי שרת, דהיינו הכלים של
המנורה (נרתי, מלקחי, מחתתי, וכלי שמנה),

והכלים של המזבח (מחתת, מזלגת, יעיט, ומזרקות).

והכלים של השלחן (קערות, כפת, מנקיות קשות הנסך).

לכאורה יש ראי' לזה מפסוק מפורש (ג, לא): ...
הארון והשלחן והמנורה והמזבחות וכלי הקודש וגו'.

הרי מפסוק זה רואים שהמנורה לא נכלל כתיבות כלי
הקודש,

אלא שכלי הקודש הם לכאורה הכלים של המנורה והשלחן
והמזבחות, ושאר כלי שרת.

וגם יש ראי' לכאורה מפירוש רש"י (ד, ד) ד"ה קדש
הקדשים, שמפרש וז"ל: המקודש שבכולן הארון והשלחן והמנורה
והמזבחות והפרוכת וכלי שרת.

הרי שהמנורה לא נכלל כאן בכלי שרת.

ג) למה אומר רש"י (בד"ה לכסות את הקודש, הנ"ל)
מזבח (לשון יחיד) ואין מפרש לאיזה מזבח כוונתו,

ולא מזבחות (לשון רבים - מזבח הזהב ומזבח הנויֹושת).

וכמו שמפרש בד"ה קדש קדשים (ד, ד) הנ"ל.

ח. בפ' במדבר פרק ב' פסוק כ' כתב רש"י ועליו כתרגומו ודסמיכין עלוהי.

ובשפתי חכמים מעיר דלעיל גבי והחונים עליו מטה יששכר, והחונם עליו מטה שמעון, לא צריך רש"י לפרש מידי, שהרי גבי "עליו" כתיב והחונים, א"כ ודאי פל' כתרגומו אבל כאן אין כתיב כלום רק ועליו מטה מנשה א"כ אין אני יודע פירושו לכן פרש"י כתרגומו - ע"כ. נמצא מזה ד"ו והחונים עליו ו"עליו" פל' אחד יש להם.

וצריך להבין למה בשאר הג' דגלים כתיב והחונים עליו מטה יששכר, והחונים עליו מטה שמעון, והחונים עליו מטה אשר, וכאן בדגל מחנה אפרים כתיב ועליו מטה מנשה בלי תיבת "והחונים". ואין לומר דלאחרי דכתיב בהשאר והחונים עליו, מקצר כאן וכותב רק ועליו דהא והחונים עליו מטה אשר כתיב בהדגל שלאח"ז. - ורש"י אינו מעיר ע"ז כלום.

ואבקש מקוראי הגליון לברר האם זה בדוגמת חסר ויתיר דרש"י אין צריך לפרשו דזה נכנס תחת הרמזים והסודות שבתורה.

מנחם מענדל סופרין

- תות"ל - 770 -

ט. עה"פ (א, מז) "והלויים למטה אבותם לא התפקדו בתוכם".

לכאורה צ"ל בפשט"מ למה משה לא מנה את הלויים בתוך בני"י, הלא לא נצטוה "אך את מטה לוי לא תפקד ... בתוך בני"י" אלא לאחרי שגמר לפקוד את בני"י?

ולהעיר שהרמב"ן מתעכב על שאלה זו עי"ש שמבאר את זה בפשטות ולמה אין רש"י מתעכב ע"ז?

*

*

*

(ב) עה"פ (א, נא) "ובנסוע המשכן יורידו אותו הלויים ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים וגו'".

מעתיק רש"י תיבות "יורידו אותו" ומפרש: כתרגומו יפרקון, כשבאין ליסע במדבר ממסע למסע היו מפרקין אותו מהקמתו ונושאים אותו עד מקום אשר ישכון שם הענן ויחנו שם ומקימין אותו עכ"ל.

מבואר ברא"ם ובשפ"ח שהכרחו של רש"י להביא פל' התרגום הוא לפרש שאין פל' "יורידו" כבכל מקום "ירידה ממקום גבוה למקום נמוך" אלא שפל' פירווק.

1) ולפלי"ז צ"ל מה הייתור לכאורה בסוף פירש"י ("כשבאין ליסע וכו'") מאחר שבתחלת פירושו ביאר כתרגומו יפרקון?

2) ובפרט שהרא"ם והשפ"ח מפרשים כחלק האחרון ("כשבאין ליסע") בא רש"י לתרץ ב' שאלות המתעוררות בפשש"מ בל' "ובנסוע המשכן", א) ששמע שכנסוע כבר יורידו אותו, וב) וכי המשכן נוסע, והלא מסיעים אותו, לפלי"ז הו"ל לרש"י לכתוב חלק זה מפירושו בד"ה נפרד "ובנסוע המשכן"?

3) ומה שייכות "ונושאין אותו עד מקום אשר ישכון שם הענן ויחנו שם" לכללות הפי' שמדבר אודות פירוק והקמת המשכן?

4) ומה שפי' הרא"ם והשפ"ח שרש"י בא לבאר שגם משא המשכן הי' ע"י הלויים ולא ע"י זרים ומה שלא מוזכר ענין זה בפסוק הוא כי סמך על מה שיתפרש בפרשת נשא, זה עצמו צריך ביאור למה רש"י צריך להזכיר אודות זה בשעה שהתורה עצמה אינה מדברת על זה אלא בפרשה הבאה.

ועוד ועיקר שפירוש של הרא"ם והשפ"ח דחוק לפי פשש"מ כי הרי הבן חמש למקרא כבר למד בפסוק שלפנ"ז שהלויים "המה ישאו את המשכן"?

ועוד לפלי"ז לא צריך לכל אריכות לשונו של רש"י "ונושאין אותו עד מקום אשר ישכון שם הענן ויחנו שם" שלכאורה הי' יכול להסתפק בתיבות "ונושאין אותו"?

הרב אליהו דהאן
חבר הכולל

- ברוקלין נ.י. -

י. עה"פ "איש על דגלו באתת לבית אבותם יחנו וגו'" (ב, ב) מעתיק רש"י התיבה "כאתת" ומפרש: "כל דגל יהיה לו אות מפה צבועה תלויה בו, צבעו של זה לא כצבעו של זה ... ומתוך כך יכיר כל א' את דגלו. ד"א באותות לבית אבותם באות שמסר להם יעקב ... יהודה ויששכר וזבולון ישאוהו מן המזרח ... וכו' כדאיתא בתנחומא בפרשה זו", עכ"ל פירש"י.

וצ"ל: א - מדוע מביא רש"י ב' פירושים, ומה קשה לו בפירוש הראשון שיש לו להביא פירוש נוסף?

ב - גם צ"ל כפי' הב' דהלא בפסוק כתוב "באותות" לשון רבים, ורש"י מפרש באות שמסר יעקב אביהם (אות לשון יחיד), ומה א"כ מוסיף פי' זה בפשש"מ על הקודמו?

ג - גם צ"ל הלא אין דרכו של רש"י לצטט מקורות,

ומדוע אי"כ מסיים "כדאיאת בתנחומא כפרשה זו"? ובפרט שפשטני המקרא כהאבן עזרא ועוד, מפרשים כהפ"ה הראשון בלבד.

ונצאתי במשכיל לדוד שמתעכב ע"ז - ומבאר שלפ"ה הא' קשה מ"ש לבית אבותם וע"כ מפרש שקאי על האות של יעקב, ואם הכונה ב"ל**בית אבותם**" שכל שבט יהיה בפ"ע? אי"כ הול"ל איש על דגלו לבית אבותם באותות.

אבל לפירושו קשה דהלא איך אפשר להביא פ"ה זה אפי' כפ"ה שני בזמן שקשה מ"ש בפסוק "באותות" לשון רבים והמדובר באות אחת, גם קשה ממ"ש "ל**בית אבותם**" דהלא מדובר על האות של יעקב והול"ל "ל**בית אביהם**" לכאורה?

*

*

*

(ב) בהמשך הפרשה עה"פ: "וכלה אהרן ובניו לכסות את הקדש ואת כל כלי הקדש" (ד, טו) מעתיק רש"י התיבות "לכסות את הקודש", ומפרש: "הארון והמזבח", ואח"כ מעתיק התיבות "ואת כל כלי הקדש" - ומפרש: "המנורה וכלי שרת".

וצ"ל: א - בד"ה הראשון לכסות את הקודש צ"ב למה רש"י מעתיק גם התיבות "לכסות את (הקודש)" מאחר שבא לפרש מה זה קודש בלבד?

ב - גם צ"ל הלא ידוע שהמזבח נמצא ב"קדש" יחד עם המנורה והשולחן, וא"כ מדוע כאן המזבח יותר מיוחס ונכלל עם הארון בתיבת קודש?

ג - גם צ"ל דהלא ברש"י שלפנ"כ עה"פ "קדש הקדשים" (ד, ד) מפרש רש"י "המקודש שבכולן הארון והשולחן והמנורה וכו'", וא"כ מדוע כאן לא מזכיר כלל את השולחן?

*

*

*

ג) כפרשתנו עה"פ "ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו" (א, נד):

צ"ל בזה: מדוע נאמר בפסוק ב' פעמים לשון עשה ויעשו ... כן עשו? ורש"י לא מתעכב לכאורה על זה.

ואיך שלא להי' הפירוש ברש"י, נראה מכפל הלשון בפסוק שבנ"י קינמו ציווי ה' באופן מיוחד, וצ"ל: דהלא בשני פסוקים לפני"ז כתוב "וּחֲנַן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'" והבן ה' למד בפ' יתרו עה"פ "וַיַּחַךְ שֵׁם יִשְׂרָאֵל" (יט, ב) מפרש"י: "כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר כל החניות בתרעומות ובמחלוקת".

וא"כ איך בנדו"ד כתיב "ויעשו ... כן עשו", המורה שקיימו רצון ה' באופן מיוחד, בו בזמן שכאן כתוב "ויחנו בני" וכל החניות בתרעומות ובמחלוקת?

אך ע"פ מ"ש בלקו"ש (חלק כ"א ע' 105 הערה 42) וז"ל: "אבל אינו מדייק ל' "ויסעו" "ויחנו" לשון רבים הנאמר בכל מקום כבמכילתא ומדרשים ... כי מפיו שהמדובר בפעולה נסיעה וחניה, תר"י נעשה ע"י כ"א באופנו ואין הכרח לומר ל' יחיד ... אבל אין מוכרח שנוסעים וחונים במחלוקת באם נאמר ל' רבים".

ועפ"ז השאלה מעיקרא ליתא וד"ל.

הת' שאול משה אליטוב

- תות"ל 770 -

לא. בענין מנין השבטים מצינו דבר פלא שאין רש"י מפרשו, דהנה, מנין השבטים הי' בדיוק קבוצות של מאות או חמשים כגון ראובו הי' 46500, גד הי' 45650, משנה הי' 32200, וכו'.

וצלה"ב: דהנה בלקו"ש חי"ג ע' 111 בענין השבי והמלקוח ביאר דע"פ טבע בשבי ומלקוח וכו' באדם ובבהמה לא שכיח כלל וכלל אשר המספר דכל מין ומין בפ"ע יהי' מדוייק עד כדי כך שמחציתו של כל מין בפ"ע יחולק לקבוצת של חמשים ושל חמש מאות בלי שיותר עודף ובלשון חז"ל "אי אפשר לצמצם", וממשיך שם: ואף שאין הטבע מכריח שלא יהיו המספרים מדוייקים, אבל אין זה שכיח כלל וכלל והקשה שם: דלכאורה סוף סוף הוי מילתא דלא שכיחא כלל וכלל ולמה קרה כן בנדו"ד? עי"ש.

עד"ז יש להקשות בנדו"ד (דמנין השבטים): מכיון שאין זה שכיח כלל וכלל שיהי' מספר כל שבט מדוייק, למה קרה כן בנדו"ד?

וא"א לומר שהפסוק מעגל את מספרם דהרי בפ"א, מה מובא הסך הכל שהי' 603550. [וכן ראה פ"ג, מג מספר כל הבכורים 22273], ראה לקו"ש ח"כ נח (ב) סעי' ו', דמבאר שם דהסך הכל הוא מכוון, עי"ש בארוכה.

* * *

עוד צריך להבין בענין מנין בני:

ע"פ מה שמפרש"י ובתחיל הפרשה: דמתוך חבתן לפניו מונה אותם, מדוע המנין הוא רק אלו מבין עשרים שנה ומעלה?

אם המנין הי' בכדי לדעת כמה מבנ"י שייכים לצאת בצבא, הרי זו מובן. אבל מכיון שזה מתוך חבתן מה נשתנה אלו מפחות מכן עשרים שנה? הרי לאב אין חילוק אם בניו הם למעלה או פחות מגיל עשרים?! וכן מדוע אין מונים את הנשים?

* * *

(ב) בפרק א, ב עה"פ שאו את ראש כל עדת בני"י וגו' במספר שמות כל זכר לגלגלתם מפרש"י בד"ה לגלגלתם - ע"י שקלים, בקע לגלגלת.

וצלה"ב:

(1) מדוע לא מובא בפסוק שהמנין ע"י מחצית השקל ע"ד שכתוב בפ' תשא ל, יג (זה יתנו וגו' מחצית השקל וגו')?

(2) לכאורה מהפסוק משמע שהמנין הי' ע"י מספר שמות, ולא ע"י מנין אחר? וכן מפרש הרלב"ג דמשום שהכא הי' המנין ע"י מנין השמות, לכן לא הי' צורך למחצית השקל, משום החשש ד"לא יהי' בהם נגף", (וראה עוד מפרשים).

(3) מדוע דוקא לגבי בני"י נאמר "לגלגלתם", שלפי פרש"י הוא ע"י שקלים, ולגבי שבט לוי (פרק ג) לא מוזכר שהי' לגלגלתם? (האם מכינם הי' באופן אחר, שלא ע"י שקלים? ואם לא, איפה מרומז שהי' ע"י שקלים? *

(4) בפרטי מנין השבטים מצינו שרק לגבי שבט ראובן (א, כ) ושבט שמעון (א, כב) כתיב "במספר שמות לגלגלתם" משא"כ שאר השבטים, רק כתיב "במספר שמות מכן עשרים וגו'".

* * *

(ג) בפרק ב, יד מובא דנשיא לבני גד הוא "אליסף בן דעואל" ובפרק א, יד מובא דשמו הוא אליסף בן דעואל (עם ד') וכן בפ' נשא (ד, מב) כתיב "נשיא לבני גד אליסף בן דעואל" (עם ד') ואין רש"י מעיר על זה.

(ד) עה"פ וימת נדב ואביהוא לפני ה' בהקרבתם אש זרה לפני ה' במדבר סיני ובנים לא היו להם וגו'.

וצלה"ב:

(1) מדוע נאמר "וימת" בלשון יחיד?

(2) מהו צורך להדגיש סיבת מיתתם "בהקרבתם אש זרה

לפני ה'?"

(*) לכאורה מפורש בפסוק "על פי ה' ומפרש"י שמשם נכנס לאהל והקב"ה אמר לו את המנין. המערכת

3) וכן מהו כוונת הפסוק אמרו "ובנים לא היו להם" (ראה כלי יקר א, אבל אינו ע"פ פש"מ).

ה) פרק ד, ג, גבי בני קהת כתיב דתפקידם "לעשות מלאכה באהל מועד" משא"כ לגבי בני גרשון (ד, כג) כתיב לעבוד עבודה באוהל מועד, וכן לגבי בני מררי (ד, ל) כתיב לעבוד את עבדת אהל מועד, וצלה"ב טעם השינוי מדוע כתיב לגבי בני קהת "מלאכה" (באוהל מועד)? מהו החילוק בין מלאכה ועבודה באוהל מועד?

ו) בסיום הפרשה מצינו ענין תמוה:

בסוף פרשת במדבר מובא תפקיד בני קהת ותפקיד בני גרשון ובני מררי מובא בתחילת פרשת נשא.

ולכאורה מהו הטעם לחלוקת הפרשיות באופן כך, הרי, היל' צריך להיות שגם תפקידם דבני גרשון ובני מררי יהיו בפרשת במדבר ופרשת נשא יתחיל בפרק ה' (וישלחו מן המחנה כל צרוע וגו'), וכן הוא חלוקת הפרקים שבפרק ד' מובא בני קהת גרשון ומררי, אבל פרשת נשא מתחיל באמצע הפרק (האה מה שכתבתי בגליון שעבר על חלוקת הפרקים בחומש).

יולפיכך או שפרשת נשא יתחיל בפרק ד' עם תפקיד דבני קהת, ועדיין יהי' אפשר לקרוא לפי-כך: בשם נשא, דהתחלת פרק ד' הוא ע"ד התחלת פ' נשא - וידבר ה' אל משה וגו' נשא את ראש בני קהת (ולפי זה יצא ג"כ מעלה: דאז פ' במדבר יסתים בתוכחות "כאשר צוה ה' את משה" בדבר טוב, ולא בתוכחות "ולא יבואו וגו' ומתו"), ואף שאין זה קושיא כ"כ ע"פ פש"מ, מ"מ מכיון ששם הפרשה מדגיש תוכן כל הפרשה, צריך ביאור מדוע בני קהת מובא בפ' במדבר, ובני גרשון ומררי מוזכרים בפ' נשא?

ז) עה"פ א מה, מובא דסך הכל מבני ישראל שהיו מבין עשרים שנה ומעלה היו 603550, אותו מספר שהי' לפני חצי שנה (פקודי לח, לו), ובפ' תשא ל, טז מפרש"י דאצל שנות האנשים בשנה אחת נמנו אבל למנין יציאת מצרים היו שתי שנים וכו' (ע"ש ביאורו). [דרך אגב צע"ק, מדוע ביאור זה מובא בפ' תשא, ולא הכא, בפ' במדבר, מקום שבו נתעורר קושיא זו].

ולכאורה עדיין צלה"ב קושיית רש"י - וכי אפשר שבשניהם היו ישראל שנים ו' מאות אלף וג' אלפים וחמש מאות וחמישים כדלהלן:

דכפ' בשלח יג, יח, בד"ה וחמושים מפרש"י דבר אחר, חמושים, אחד מחמשה יצאו וארבעה חלקים מתו בשלשת ימי אפלה, ובפרק י, כב מפרש"י שהרשעים שבאותו הדור מבנ"י שלא רצו לצאת מתו בשלשת ימי אפלה, ע"כ.

ואם נאמר שאלו שמתו היו מעשרים שנה ומעלה, הרי יוצא דהיה שלשה מליון אנשים למעלה מגיל עשרים במצרים, ובפשטות יש לומר דמספר הנשים הי' בערך אותו מספר כמספר האנשים.

והנה בפ' שמות א, ז מפרש"י שהנשים היו יולדות ששה בכרס אחד.

ע"פ הנ"ל י"ל בפשט"מ דמספר בנ"י שהיו, פחות מכן עשרים ביציאת מצרים הי':

א - שלש מליון ושש מאות אלף (3.600.000) בנים ובנות ובערך חצי מהם היו זכרים - זהו מיוסד רק על פי מה שמפרש"י בפ' שמות שהיו יולדות ששה בכרס א', לכן אם נאמר שכולם נשאו נשים, ונכנסו להריון לפחות פעם א' (דאף שאפשר לומר שלא כולם נשאו נשים, אבל לאידך, ישנם אלו שנכנסו להריון יותר מפעם א', לכן אפשר לומר כבפנים), הרי לשש מאות אלף זוגות הי' 3.600.000 בנים ובנות.

ב- שמונה עשרה מליון (18.000.000) בנים ובנות ובערך חצי מהם היו זכרים - זהו מיוסד על מה שנת' דלפני מכת חושך היו 3.000.000 אנשים (דרך א' מחמשה יצאו ממצרים, ומכיון שהיו שש מאות אלף אנשים ביצי"מ, מובן שלפני מכת חושך הי' מספר זה ד-3.000.000). בנוסף למש"כ רש"י דנשים היו יולדות ששה בכרס א', לכן, אם נאמר שכולם נשאו נשים ונכנסו להריון לפחות פעם א', הרי נולד לדור ההוא במצרים 18.000.000 בנים ובנות.

[וראה בילקוט מעם לועז שמביא כמה לימודים שיש לדייק דמספר בנ"י לפני יצי"מ הי' 3.000.000, ולפי עוד דעה שלש מאות מליון (300.000.000), אבל המבואר לעיל היא ע"פ פשט"מ], לפי זה קושיית רש"י דאיך אפשר שבשני המנינים הי' ישראל שוים, וא"א שלא היו בשעת מנין הראשון בני י"ט שנה שלא נמנו ובשניה נעשו בני כ'! דהרי, לפי הנ"ל [שהי' בערך 1800.000 בנים פחות מגיל עשרים, ולפי חשבון ב' שהי' בערך 9000.000 בנים פחות מגיל עשרים] הקושיא אלימתא מהתירוץ?

ועוד צלה"ב, ע"פ הנ"ל:

מדוע מובא בספרים, שרוצים לבאר אמיתיות ענין דמתן

תורה, שענין זה מוכרח להיות אמת אפ"י ע"פ שכל אנושי מכיון שהיו לא רק כמה וכמה עדים אלא היו בין שתי לשלש מליון אנשים, נשים, ובנים ובנות. ולכאורה ע"פ הנ"ל, אפשר לפרש דע"פ פשטי"מ סך הכל דכל בני"י (אנשים נשים וטף) ה' כמעט 5000.000 לפי חשבון א', או כמעט 22.000.000 לפי חשבון ב'.

ואולי י"ל דספרים אלו, מבארים מה שאפשר להכריח מהפסוקים, ומהחומש לא מובא שנולד ששה בכרס א', וכן הענין דחמושים לא מפורש בכתוב, לכן חשבונם הוא, דמכיון שהיו 6000.000 אנשים למעלה מגיל עשרים, מסתבר לומר דכן ה' מספר הנשים, ואם לכל זהג פי' בערך ב' בנים, הרי באים לחשבון של 2.400.000, ומספר זה אפשר להוכיח מפשטות הכתובים.

הרב מיכאל לוזניק
- מיאמי-פלארידא -

ש ו נ ו ת

יב. תאיתי בגליון לב(שלד) אות ז' בענין אמירת חת"ת בלילה, ואכתוב איזה הערות בקיצור:

(א) עיין במשמרת שלום קידינוב סי' מ' אות ו' שמנהגו היה ללמוד חק לישראל של יום ת"ב בלילה שלאחריו אחרי מעריב וכתב כי ע"פ קבלה אין ללמוד מקרא בלילה מ"מ כיון שהיא ענינו דיומא שרי כמו שאנו אומרים מזמורים בקידוש הלבנה בלילה עכ"ד.

(ב) ובנוגע להושענא רבה ראה בשו"ת לבושי מרדכי או"ח תנינא סי' קפ"ו שכתב וכן נהג עמא דבר בהוש"ר לדקדק באמרת סדר תהלים אחר חצות כידוע, אלא שצריך טעם דמ"מ קורין בתורה לפני חצות ובע"כ צ"ל החילוק בין חול לשבת ויו"ט.

(ג) בנוגע לספר המכהגים חב"ד הערה 20 "אשר בלילה החל מצה"כ אין אומרים תהלים, ראה גם בשו"ת מי יהודה (מחכמי אונגאריין) סי' כ"ב דגם לדעת האר"י ז"ל דוקא לילה ודאי איכא קפידא בקריאת מקרא אבל בין השמשות לא ע"כ.

(ד) ואודות הקפידא עיין בפתח עינים להויד"א ברכות דף ג' ע"ב "כי לא נאמרו כל השיעורים הללו אלא ליודעים, לא למי שאינו יודע כי אם קרוא מקרא ופשוט עכ"ל" וכו"כ בסידור יעב"ץ אחר סדר תיקון חצות אות א' אח"כ יעסוק תורה שבע"פ וכו' ואם אינו יודע ללמוד, אומר תהלים ומעמדות עיני"ש וכו"כ בספר יפה ללב ח"ב סי' רל"ח אות ג' ובקובנט"א שם לסי' רל"ח אות(?) .

ה) ובעיקר הקפידא עיין בשו"ת אבני צדק להגה"ק מסיגעט ז"ל ע חיו"ד סי' ק"ב ושו"ת רב פעלים ח"ב סי' ר' ומאסף לכל המחנות סי' א' סי'ק ל"ח ופתח הדביר או"ח סי' ער"ה, כ"ז רשמתי בקיצור ואי"ה עוד חזון למועד.

הרב גבריאל ציננער
דומ"צ דק"ק בית שערס אונגוואר
מח"ס נטעי גבריאל ועוד
- ברוקלין נ.י. -

יג. במס' סוטה דף מד, א ומובא ת"ר המארס את האלמנה אינו יוצא למלחמה, ע"כ.

והטעם לזה, הוא (ע"ד המארס את הכתולה) כמפורש בפסוק "פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה".

והנה בשו"ע אבה"ע סי' ט' סעי' א' ברמ"א מביא דעות שמקילין ואין אומרים שאשה קטלנית, אם בעלה ונהרג משום דבר (ד' בסגול) וכיו"ב, וראה שט במפרשים.

ויש להביא ראי' מגמ' הנ"ל לדעת אלו המקילין, דהנה בגמ' יבמות סד, א דעת רבי דאשה נעשית קטלנית בחרי זמני, משא"כ רשב"ג פוסק דבג' זימני הוי חזקה, והלכה כרבי (ראה לקו"ש ח"ה ע' 221 בלאור בענין זה) א"כ מובן דאם נאמר דלא שניא איך נפטר הבעל בכדי שתחשב לקטלנית, אז ל"ל דהטעם מדוע המארס את האלמנה אינו יוצא למלחמה הוא לא משום ד"איש אחר יקחנה" אלא משום דאז תאסר להנשא לאחר משום שקטלנית היא ומשום שאין הגמ' נותנת טעם אחר לזה, מובן דס"ל דלא נחשבת לקטלנית אם בעלה נהרג במלחמה, וכל הטעם שחוזר הוא משום "פן איש אחר יקחנה".

הרב מיכאל לוזניק
- מאמי פלארידא -

יד. בהמשך לחתימה דרובות מבנ"י שליט"א בהתוועדות דל"ג בעומר "ווי וואנט משיח נאו", יש להעיר מס' מדרש שמואל על פרקי אבות (פ"ד מ"ט):

"ואפשר עוד לומר שהי' מתרעם על מיעוט הרגשתנו באורך גלוחינוכי היה לנו להאנח בשכרון מתנים על שני דברים, הא' שלות השאננים ארורים, השנית יסורי הצדיקים אשר נתנו את

נבלתם מאכל לעוף השמים ולכן ר' ינאי כמוכיח לאנשי דורו
 וקבאים אחריו אמר אין בידנו וכו' כמו לא הוה בידיה שפירושו
 ששכחו כן אנו אין בידנו כלו' ששכחנו ואין אנו נותנים לב
 להיות דואגים לא על שלותם של הרשעים ולא על יסורי הצדיקים
 שאלו היינו נותנים לב כבר היינו נגאלים" עכ"ל.

אהרן י. גינסברג

- ברוקלין נ.י.

תיקון טעות

בגליון הקודם סכ"א כוונת רש"י פשוט דכל מה שנצטוו
 להעתיק בע' לשון הוא בכדי שיבואו ללמדה ולכן שואל בגמ'
 דהאיך למדו, וכל הערה היא טעות דמעיקרא.

המערכת

לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
והרבנית שתליט"א
לאריכות ימים ושנים טובות

יהי רצון שיראה הרבה נחת מתלמידיו, חסידיו
ומכלל ישראל וינהיג את כולנו מתוך בריאות
הרחבה ונחת, ובקרוב ממש נלך כל בניי
שליט"א, קוממיות לארצנו הקדושה

נדפס ע"י

הרה"ח ר' אלעזר אליעזר זונגתו מרת ויל' זלצברג לאה

ובני ביתם שיחיו

ליין